

PROLETAREC

Slovensko Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

STEV.—NO. 885.

CHICAGO, ILL., 28. AVGUSTA (August 28), 1924.

LETO—VOL. XIX.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2364.

PRAVILNA DEFINICIJA.

“Človeka spoznate po družbi s kakršno občuje,” je dejal Charles Gates Dawes dne 19. avgusta v Evanstonu, Ill., ko mu je bilo uradno sporočeno, da ga je konvencija republikanske stranke nominirala za podpredsedniškega kandidata. Nad 50,000 ljudi se je baje udeležilo notifikacijskih ceremonij in poslušalo Dawesov govor. Drugi, ki niso mogli na “slavnost”, so ga lahko poslušali na radiotelefon, ki je v letošnji kampanji postal važno agitatorično sredstvo.

“General” Dawes je bojevit, razredno zaveden kapitalist. Pravijo, da ima velike organizatorične in busineške sposobnosti in da je tudi precej spreten politik. Ne predsednik Coolidge ampak Dawes je resnični besednik republikanske kampanje.

Ko je v uvodu svojega govora naznanil, da se odzove ljudskemu klicu in sprejme nominacijo, je pričel z običajnim hvalisanjem svoje stranke. Pripisoval ji je zasluge ki jih ima in večinoma take ki jih nima, pozabil pa je omeniti zasluge, ki sta si jih stekla Fall in Daugherty ter številni drugi člani republikanske administracije. Dawesu se taki tatovi ne zde nevarni ameriškim institucijam. Zato pa je svoj govor posvetil “nevarnemu, neizkušenemu radikalizmu”, ki ima senatorja La Folletta za svojega predsedniškega kandidata. “Republikanska stranka zastopa progresivni konservatizem” in socialisti v družbi z La Follettovci nevarni, destruktiven, protiameriški radikalizem, je razlagal ta zastopnik denarne oligarhije. O demokratih je dejal, da v tej kampanji ne pridejo v poštev, ker se izogibajo dnevnim vprašanjem in bi radi bili konservativci in progresivci ob enem. Njegovo mnenje je, da sedanji volilni boj ni med Coolidgem, Davisom in La Follettom, ampak med republikansko stranko na eni strani in socialističnimi elementi ter La Follettovci na drugi, med “progresivnim konservatizmom” republikanske stranke, katere prapor je zvezdnata zastava, in Debsovimi sledbeniki, ki prisegajo na rdečo zastavo.

Citiral je Debsov brzovjav konvenciji socialistične stranke, Hillquita, Bergerja in Hoana in bilo je očitno, da mu je žal, ker socialistična stranka ni nominirala svojega predsedniškega

in podpredsedniškega kandidata ter ostala izolirana. Z napadi na našo stranko je hotel ostrašiti ameriško ljudstvo pred socialistično nevarnostjo. Ni mu prav, da je v ameriškem delavskem gibanju ustvarila položaj, v katerem se je otresla osamljenosti in se pridružila unijam v KPPA, za sodelovanje v tej kampanji. Toda v tem ravno ni zapopadena nevarnost. Nevarnost ameriškega kapitalizmu preti od ameriške delavske stranke, ki bo izšla iz KPPA. Ta uspeh socialistov ni po godu nazadnjaškim unijskim voditeljem in nezadovoljni so z njim vsi, ki hočejo, da ostane ekonomska uredba taka kot je.

“Človeka se spozna po družbi s kakršno občuje,” je dejal Dawes. Misli je na La Folletta in na njegovo socialistično tovaršijo. Tudi če bi socialistična stranka ne indorsirala La Folletta, bi ga Dawesi vseeno napadali. Ampak progresivno gibanje brez socialistov se jim ne bi zdelo nevarno in ne bilo bi trajno. Opasnost za ameriške institucije (v mislih ima kapitalistično uredbo) vidi Dawes v “nevarnem radikalizmu,” ki ga predstavlja v novi grupaciji socialistična stranka. Njegov boj in boj ameriškega kapitalizma je naperjen proti socialističnemu gibanju.

Ako komu izmed članov socialistične stranke ni bilo jasno, da-li je bil njen korak pravilen ali ne, ker se je izrekla za čim tesnejše sodelovanje s KPPA., je lahko danes prepričan, da je bil pravilen. Vsi reakcionarni in kapitalistični elementi svare ameriško delavstvo pred “nevarnostjo”, ki mu preti od socialistov. Ampak nevarnost preti njim. Ko bo ameriška delavska stranka enkrat trdno organizirana, bodo lakaji, kruki in nazadnjaki stali pred delavstvom z razkrinkanimi obrazi. Črta bo jasno potegnjena in nič več ne bodo mogli kot “prijetelji ljudstva” voditi delavcev na volišča odajati glasove kandidatom protidelavskih strank in s tem za kapitalizem. To stranko, ki je sedaj v procesu organiziranja, skušajo prepričati, onemogočiti, diskreditirati, in zato ves ta boj proti—socialistični stranki, ki je vodilna sila v gibanju za osamosvojitvev ameriškega delavstva na političnem polju. Socialistična stranka zna odbijati napade in gre s svojim delom naprej.

“LABOR DAY”.

V ponedeljek 1. septembra bomo imeli postavno zapovedani “Labor Day”, glasoviti praznik priznanega dela. Človek, ki ne pozna resničnih razmer, bi mislil, da živimo že vsaj v napol socialistični družbi, če sliši, da se praznuje in slavi delo pod zaščito zakona. In res so med ameriškim delavstvom še velike množice, ki se jim še vedno zdi, da so s postavnim praznikom dela izredno počaščene. Pa vendar je položaj delavstva negotov, letos ravno tako kakor je bil prvo leto ko smo dobili zapovedani praznik dela; postavno priznanje njegovega praznika mu nikjer ne pomaga do boljšega materialnega življenja, ne poviša njegove varnosti, ne gladi mu pota do lepših duševnih užitkov in do višje kulture. Postavni praznik ne pomeni postavnega priznanja delavskih pravic.

“Labor Day” je praznik, pravi ameriški praznik, kakršnih imamo v koledarju te dežele še več. Labor Day stoji na enaki stopnji kakor Decoration Day, Flag Day, Thanksgiving Day itd. Napredni delavci vedo, da je tako in se ne dajo z “delavskim praznikom” vleči za nos. Množica nezavednega ali le na pol zavednega delavstva misli pa še vedno, da ima “Dan dela” velik, čudovito velik pomen.

Res je, da je “Labor Day” nastal v zvezi z delavskim gibanjem; ampak njegov namen je bil reakcionaren, delavskemu gibanju je hotel vzeti njegovo ost, pripraviti ga ob njegov bojni značaj. Tisti, ki so ga vpeljali v ameriški državni koledar, so hoteli z njim preprečiti razredno zavest delavstva in mu namesto nje vcepiti misel, da imajo v veliki, svobodni Ameriki vsi ljudje enake pravice, da je delavstvo enako priznано kakor vsak drugi “stan”, in da mu zaradi tega ni treba nobenih revolucionarnih metod.

Delavsko gibanje ima tudi v Ameriki precej staro zgodovino, in čeprav je danes v unijah večinoma še konservativno, so bili vendar časi, ko je imelo dokaj revolucionarno barvo. Tudi parade so delavci prirejali v takih časih, pa niso bile tako lepo aranžirane, ampak tudi ne tako pohlevne, kakor dandanes na prvi ponedeljek septembra. Hude krize so večkrat pehale delavce v veliko bedo, in tedaj so se slišale namesto ponižnih prošenj radikalne zahteve iz delavskih ust. Več kakor enkrat je lomil gospodujoče mogotce strah pred delavstvom, in iz tega strahu se je porodil Labor Day, ki naj bi služil kakor ventil, skozi katerega bi uhajala delavska nezadovoljnost.

Tisti, ki so ga hoteli, so bili radikalni in deloma celo revolucionarni. Ali tisti, ki so ga dali, so bili nazadnjaki.

Demonstracije na ulicah, ali parade, kakor jim pravijo v Ameriki, so bile od nekdanj sredstvo, s katerim so množice ali posamezne skupine javno izražale svoje zahteve ali proteste.

Za delavstvo ni pomen takih demonstracij le v tem, da seznanijo javnost z njegovimi zahtevami in upozarjajo delavce na njih položaj, ampak tudi v tem, da je za tak nastop treba kolikor koli organizacije. V skupnem obhodu ne nastopa delavec kot posameznik, ampak kot član svojega razreda. Celota, ki ima skupne interese in skupne cilje, se kaže v javnosti. Tak obhod ima res demonstrativen pomen, in tudi ameriški delavci so se ga posluževali, če so hoteli demonstrirati.

Tak obhod je bil n. pr. leta 1881 v New Yorku. Priredilo ga je društvo Knights of Labor in udeležilo se ga je okrog 20.000 delavcev, kar je bilo za tedanje čase in razmere res veliko število. Newyorška buržvazija se takrat ni zbirala na peti aveniji, da bi si napasla oči, temveč je trepetala in povsod je vladal strah pred revolucijo. Bili so za delavstvo slabi časi, in marsikje je vrelo. Mnogo večjih mest sta prepovala dva socialistična poslanca iz Nemčije, F. W. Fritsche in Louis Viereck; na shodih, na katerih sta govorila, so nastopili tudi angleški govorniki. V Chicagu se je pripravljala kongres revolucionarnih delavskih klubov, na katerem se je bila potem ustanovila “Revolucionarna socialistična stranka”. Dasi je bilo politično dejanje in nehanje in stremljenje in koprnenje zelo nejasno, je vendar napolnjevalo “dobre državljanje” z velikim strahom, in kadarkoli so se večje organizirane skupine delavcev pokazale na ulici, so vsi bojazljivi mislili, da je to pričetek revolucije, anarhije in sodnega dneva.

Podobni obhodi so se prihodnja leta ponavljali po raznih mestih. Potem je leta 1888 ameriški kongres v St. Louisu sklenil, da naj se vsako leto praznuje 1. majnik, leto dni pozneje pa je mednarodni socialistični kongres v Parizu napravil iz njega svetoven delavski praznik.

Ameriški kapitalizem pa je ugibal, kako bi odcepil tukajšnje delavstvo od mednarodne zveze in oglođal njegovo moč, katere se je čimdalje bolj plašil. V newyorški legislaturi je bil vložen predlog, da naj se določi prvi ponedeljek meseca septembra za praznik dela. Predlog je bil sprejet, četudi šele potem, ko so ga kopirali in sprejeli v državah Oregon in New Jersey; kapitalistom se je zdel tako praktičen, da je kmalu sledilo triintrideset držav newyorškemu zgledu, dokler ni naposled kongres v Washingtonu leta 1894. razglasil Labor Day za nacionalen praznik. Bil je torej dovoljen, delavcem darovan dan, in o demonstraciji za kakšne delavske zahteve in pravice ni bilo več govora. Sicer je bilo to izrečeno tudi v kongresovem sklepu, ki je dejal, da naj se tega dne podjetniki in delavci združijo ter posvetujejo o svojih skupnih interesih.

Z vzakomitvijo Delavskega dneva so mislili kači izruvatı strupeni zob. Parada, ki je postavno dovoljena, je le še parada, demonstra-

tivni značaj je pa izgubila. Kar je dovoljeno, ni nobena zahteva več; in praznik, posvečen solidarnosti dela s kapitalom, ne more biti več dan delavskega boja proti kapitalu.

Nasprotje med delom in kapitalom, nasprotje med interesi razredov je hotel ta sklep izbrišati, pa na njegovo mesto postaviti solidarnost izkoriščevalcev in izkoriščanih.

Če razume delavec, da je taka solidarnost nemogoča, mora tudi razumeti, da je bil Labor Day licemersko darilo, namenjeno, da zatre revolucionarnega duha med ameriškim delavstvom. Svoj namen so pa kapitalisti dosegli vsaj za nekaj časa; z zakonitim praznikom so razdrli demonstracijo, pa jo izpremenili v — paradu. Sedaj se tudi najvsakdannejši filister lahko postavi na stopnice pred lepo javno knjižnico na peti aveniji in gleda zadovoljno, kako korakajo delavci, lepo po poklicih razdeljeni, pa poslušajo godbe, ki korakajo na čelu posameznih skupin; ni se mu treba bati, da ga spravijo iz ravnotežja, kajti večinoma igrajo nevtralne in patriotične koračnice; le tuptam se vrine vmes kakšna socialistična unija, kateri igra godba "marzeljezo" ali "internacionalo", katere pa filister navadno ne pozna. Tudi okrašeni vozovi in avtomobili z alegoričnimi skupinami, ki simbolizirajo posamezne industrije ali rokodelstva, se pojavljajo v paradi in oči imajo prijetno pašo. Ker dajejo taka vozila navadno podjetniki na razpolago, se ni čuditi, da se vidijo imena tvrdke z ogromnimi črkami na zastavah in velikanskih ščitih; tako prihajajo kapitalisti pri delavski paradi do cenene reklame.

Ali marsikje so se delavci že naveličali tega praznega paradiranja, posebno za letošnji delavski praznik so ga zelo opustili. Tuptam so že popolnoma odpadli obhodi, drugod se vrše iz navade, iz tradicije, ali pa zato, ker ga rabijo nekateri nazadnjaški voditelji unij za demonstracijo — ne proti kapitalizmu, temveč proti socializmu.

Medtem pa dobiva pravi delavski praznik, prvi majnik, tudi v Ameriki vse večji pomen. Čimbolj se krepča razredna zavest med ameriškim delavstvom, tembolj tudi spoznava, kako velikanska je razlika med tema dvema praznikoma. Enega so dovolili mogotci, drugega si je delavstvo vzelo. Eno je praznik sprave z izkoriščevalci, drugo je praznik boja.

Labor Day je simboliziral dosedaj mišljenje ameriškega delavstva. Propadajoče zanimanje za ta praznik in odvrčanje od praznih parad kaže, da se vrši preobrat med tem delavstvom in se njegova pohlevnost razpuhteva.

Za nas je Labor Day le zaradi tega važen, ker nam omogoča, da prihajamo v dotiko z bolj zaostalimi delavci, da jih dramimo in vidimo do socialističnega spoznanja. Mnogo proletarcev, ki se vse leto ne spomnijo, da so delavci in da imajo kot delavci posebne interese

in potrebe, se zbere ta dan četudi le na piknik. Socialističen govornik dobi tako priliko, da stopi mednje, jim pokaže njih pravi položaj, potrka na njihovo zavest in pripravi preobrat v njihovih glavah.

Čim hitreje in energičneje se izvrši ta preobrat, tem bolje bo za delavstvo te dežele. Prejalislej se mora zgoditi, kajti tudi najponižnejši proletarec mora naposled spoznati, da so kapitalisti radi dali delavcem en dan v letu, da jim pa nočejo dati poštenih plač, razumnega delovnega časa in pravičnih delavskih zakonov. Spoznati mora, da ni tisto, kar dajejo kapitalisti svojevoljno, nič vredno, tisto, kar bi bilo kaj vredno, se pa ne dobi brez boja.

Čimbolj se razširi to spoznanje, tembolj uvene tudi slava "Delavskega dneva" in tem več pomena dobi tudi po Ameriki prvi majnik ne zato, ker se ta dan lahko počiva, ampak predvsem zaradi njegovega revolucionarnega značaja. Delavci se tedaj ne bodo navduševali za praznik, ki jim je bil "darovan", ampak bodo v vsakem oziru postavljali svojo delavsko voljo nad darila.

Počasi se vrši ta razvoj v Ameriki; toda vrši se. Počasnost je imela svoje vzroke, ali tudi razvoj ima svoje razloge, in kakor postajajo močnejši, tako mora tudi razvoj postajati hitrejši. Letošnje leto nam pokaže, v kakšni meri se pospešuje. Jesenske volitve bodo za delavsko gibanje v tej deželi pomembnejše kakor vse parade na Labor Day.

Dva glavna tabora.

Socialistično gibanje ni destruktivna sila, kakor trdijo razni Dawesi in kapitalistični listi, pač pa prav močna in edina konstruktivna sila, sposobna urediti kaotične ekonomske razmere, v katere je potlačil družbo kapitalistični sistem. Kapitalizem je obsojen poginu. Razvijal se je kakor so določali evolucionistični zakoni in sedaj je napočil čas, ko mora delati prostor novi uredbi. Dawesovi ga hočejo ohraniti za vsako ceno, kar je razumljivo. Vsaka količkaj živa stvar se brani smrti.

Socialistični pokret je politično in ekonomsko gibanje, ki vodi iz obstoječega v novi družabni red. In v tem, da je ekonomsko gibanje nasprotno obstoječi krivični gospodarski uredbi, je njegova važnost, ker predstavlja ne le politično, ampak socialno revolucijo. Dawes pravi, da si stojita v letošnjem volilnem boju nasproti dve glavni sili — republikanska stranka in skupine, katerih kandidat je senator La Follette, z drugimi besedami, borba se vrši med kapitalističnimi in protikapitalističnimi silami. Dawes kot poznavalec politike in gospodarstva to ve in se boji, da bi tudi delavstvo ne vedelo.

SEMINTJA.

Ciril Vladimirovič svari. — Posojila Rusiji. — Mobilizacijski dan. — Kršnje discipline. — Trocki v praksi in propagandi. — Pivo in puči. — Čudna refleksija.

“Veliki knez” Ciril Vladimirovič, bratranec pokojnega carja, opozarja Anglijo, da bo njeno posojilo sovjetski Rusiji zelo riskirana stvar. Veliki knez upa, da boljševiki ne bodo zmerom na vladi in da se utegne nekega dne dogoditi, da bo ruski prestol obnovljen in da bo on ali kak drug bližnji carjev sorodnik postal car Rusije. Taka vlada pa bo odločno odklonila vrniti posojila, ki bi jih dale tuje države sovjetski vladi.

Ciril Vladimirovič najbrž upa zamanj. Dogajalo se je v zgodovini, da se uspele kontrarevolucije vrnile prestole izgnanim dinastijam, ali pa ustanovile nove, toda niso dolgo obstale. Kar se tiče pokojnega ruskega carizma, pa bo ostal pokojen. Bil je prestar in preokoren, da bi mogel živeti in umrl je naravne smrti. Ako bi se dogodil čudež (ki pa se danes več ne dogajajo in se nikdar niso), ki bi carizem priklical v življenje, bi to ne bil več stari carizem ampak nekak moderniziran posnetek carizma. Toda tudi ta ne bi živel. Sicer pa je Rusija obračunala z velikimi knezi. Dolgove pa mora plačati, naj jo vlada kdorkoli.

Ko je carska vlada najemala ogromna posojila v inozemstvu, so ruski socialisti svarili bankirje, kakor sedaj monarhisti, da posojujejo na negotovost, kajti če pade car in ga nasledí socialistična vlada, ne bo priznala carjevih obveznosti. Boljševiki so se držali tega zagotovila in preklicali dolgove. Imeli so resen namen, da jih ne bodo nikdar plačali, toda predno je bila pogodba z Anglijo mogoča, predno se mogli dobiti zagotovilo za novo posojilo v Angliji, so morali priznati obveznosti. To se pravi, prejšnje dolgove bodo plačali kadar in kolikor bodo mogli. Da bodo mogli, potrebujejo nova posojila.

Dne 12. septembra bo imela ta dežela splošni mobilizacijski dan. Če hočemo verjeti tistim ki ga organizirajo, bo imel edino obrambni namen. Militaristične nakane, ako bi vzeli vse za resnico kar govore, jim niti v sanjah ne pridejo na misel. Japonci ne verjamejo, pa se pripravljajo na organiziranje svojega “mobilizacijskega dneva”. Čim več priprav za “obrambe,” toliko več militarizma. Ampak čemu obrambe, če nima nihče namena napasti? Ljudstvo bi moralo premišljevati to stvar, in če bi

jo dobro premislilo, bi mogoče znalo odpraviti vzroke, ki porajajo “mobilizacijske” dneve in še marsikaj drugega.

Danski vojni minister Rasmussen, socialist, se je peljal na manevre. Med potjo je šoferju naročil, naj ga zapelje v kako gostilno na skodelico kave. Potem ga je povabil naj prisede k njemu; skupaj sta kramljala in srebala kavo. Člani generalnega štaba so izvedeli za to “stanovsko kršitev” in dali ministru razumeti, da utegne s takim vedenjem škodovati disciplini. Minister ne bi smel smatrati prostaka sebi enakega. Rasmussen je v privatnem življenju tiskar; šofer, ki ga je vozil je po poklicu inženir. Generalu je minister pojasnil, da sta on in šofer člana enega razreda in to skupnost čutita tudi v vojaškem življenju. To je le postranski dogodek. Drugi, važnejšega pomena je, da je socialistična vlada na Danskem pričela z akcijo za odpravo armade.

Ruski vojni minister Trockij je v svojem govoru na sestanku profesorjev v Moskvi dejal, da so kapitalistične Zedinjene države z londonsko reparacijsko pogodbo zaslužile Evropo. Če je verjeti poročilu iz Rige (poročila o Rusiji iz Rige so malokdaj popolnoma resnična), je Trockij imenoval MacDonalda in Herriota orodja Amerike in izdajalca delavskega razreda. Njegovo mnenje je, da je komunistična internacionala edina, ki bo rešila Evropo in jo zedinila v federacijo prijateljskih držav.

Če je to Trockij v resnici govoril (najbrž je), je govoril za propagando. Na angleški-ruski konferenci v Londonu, ali na vsaki konferenci, kjer pridejo ruski diplomatje v stik z zastopniki drugih držav, si nazdravljajo in rabijo navadno zelo zelo vljuden, prijateljski jezik. Razlika je, če govori državnik za propagando, ali če govori za praktično delo — za kompromise. Kar se tiče zaslužjenja Evrope, ima Trockij prav. Toda Evropa je največ sama kriva, ker je blazno kar počenja — v svojo škodo.

Bavarci, ki so po končani svetovni vojni imeli že tri prevrate in par “kontrarevolucij,” popijejo največ piva, če je statistika to pravilno izračunala. Vsaka oseba na Bavarskem popije poprečno sedeminšestdeset galonov piva na leto. Nizozemska je na drugem mestu, kjer ga pride štiriinpetdeset galonov na osebo. Vsaka oseba v Angliji ga popije poprečno devetintrideset galonov na leto. Ker otroci navadno ne pijejo mnogo piva, in ker na poprečno žensko tudi ne pride “polna kvota”, bi iz tega sledilo, da ga nekateri Bavarci popijejo več sto galonov na leto. Ni čuda, da je bil zadnji bavarski puč organiziran in začel v pivnici.

Planet Mars se je približal zemlji na 34,500,000 milj. Sedaj se zopet oddaljuje. V sedanji bližini naše zemlje se je nahajal pred 120. leti; obiskal nas bo ponovno v sedanji bližini čez približno enako število let, pravijo da l. 2007. Mars je zanimiv raditega, ker je v marsičem podoben naši zemlji. Zelo razširjena je teorija, da ima Mars pogoje za živstvo, dasi ne enake kot jih ima ta zemlja. Sedanja bližina je dala zvezdoslovcem redko priložnost od bližje študirati ta planet, dasi ga že precej dobro poznajo. Niso pa še mogli dognati, če so na Marsu živa bitja, in če so črne lise, ki ga križajo, umetni kanali. Na Marsu je sedaj pomlad, v enim krajih še zima.

* * *

Časopisje ob tej priliki mnogo piše o Marsu radi zanimanja, ki vlada za ta planet med astronomi, pa tudi med publiko, med tisto namreč, ki ji niso žoge edini "planeti", vredni zanimanja. Kakor navadno v takih slučajih, pišejo tudi sedaj večinoma reči, ki so neresnične. Resnične so v zvezdoslovju težke in bi jih ljudje ne mogli umeti. Šalo razumejo.

* * *

V Zedinjenih državah je 4,931,905 analfabetov, ne med otroci, ampak med odraščanim prebivalstvom. 4,333,111 je med njimi volilcev. V Rusiji in Turčiji bi bila ta statistika umljiva. Šolstvo v veliki meri je Rusija šele pričela uvajati. Ta dežela se ponaša, da ima izmed vseh na svetu najboljše šolstvo. Štiri in pol milijone analfabetov je čudna refleksija na to trditev. "Milwaukee Leader" svetuje, da bi bil splošni šolski dan veliko bolj na mestu kakor pa mobilizacijski dan. Če so na Marsu ljudje (kar je mogoče), in če bodo kedaj spoznali življenje na tej zemlji (kar je tudi mogoče), kaj neki si bodo mislili o civilizaciji zemljanov, ki v svoji naivnosti še vedno mislijo, da je vse veselstvo radi te zemljice, ki je centrum vsega stvarstva in ki uživa v nebesih edino resnično pozornost? Vsi sicer ne mislijo tako ampak večina, ki pa pravzaprav zelo malo misli. K analfabetom se namreč po vsej pravici prišteva tudi milijone takih ljudi, ki znajo čitati in pisati, pa vendar ne znajo.

ALI VESTE,

kakien pomen ima "Proletarec" v delavskem gibanju med ameriškimi Jugoslavani? Ako bi zavedno jugoslovansko delavstvo ne imelo "Proletarca", bi ga moralo ustanoviti, ker ga **POTREBUJE!** Sodrugi in somišljeniki, v tej kampanji je treba napeti vse sile, da se ta list čim bolj razširi. Ne pustite, da bi delali samo naši nasprotniki. Mi jih moramo v delu prekašati. Mi imamo priliko voditi ofenzivo, ne oni, toraj jo izrabimo! Pred vsem drugim pa — naprej za razširjenje Proletarca in drugih socialističnih listov.

IVAN CANKAR:

KURENT

Starodavna pripovedka.

(Nadaljevanje.)

Zmirom bolj trudna je bila molitev, hripavi glasovi so ihteli in stokali. Na desno in na levo se je zibal leseni križ pred procesijo; starac ga je držal trdno z obema rokama, ali koščene roke so se tresle in so omagovale. Dan je bil soparen, solnce je žgalo; s ceste se je vzdigal ilovnat, zadušen prah; usta so bila suha, žolta skorja se je držala lic, oči so komaj še razločile pot.

Takrat je bilo Kurentovo srce do vrha polno usmiljenja. Njegova blagoslovljena roka se je doteknila srebrne strune in zgodilo se je, kakor da je kanil žarek nebeški na črno močvirje. Glave, ki so že do pasu klonile, so se vzdignile; zaprašene oči so pogledale bistrejše, trdni korak je lahkotnejše stopil. Na srce je potrkalo tiho upanje, v žalostne misli je z dobrotljivo lučjo posvetilo veselje.

Še večje čudo se je zgodilo: pesem, prej tako ihteča in bridkostna, se je vsa izpremenila. Besede so bile kakor poprej, ali glasile se niso kakor prošnja in molitev, temveč kakor poskočna napitnica. Objokanim očem je bila Marija resnobna kraljica na zlatem prestolu, potolaženim očem pa je bila vesela družica.

Celo nebo je milejše zasijalo in od daljnih gozdov je zahladil prijazen pozdrav. Kurent je odzdravil s pesmijo tako zvonko in veselo, da so gore zašumele od radosti in da so visoko nad poljem zapeli škrjanci, Bogu na čast in Kurentu na slavo.

Kakor se je prej izpremenila popevka, da se je iz molitve rodila poskočnica, tako se je zdaj izpremenila še beseda sama. Bog nebeški vedi, kako se je to zaobrnilo — ne udanosti več ni bilo, ne vzdihujočih prošenj, ne romarskih pesmi in ne litanij. Telesa, tako globoko upognjena, so se korenjaško zravnila; noge so bile gibke in lahke, kakor na plesu; oči so se prešerno smejale.

In čuj, proti nebu veselemu je vriskaje planila vesela pesem.

"Lepših fantov na svetu ni
kot so ti mladi furmani,
ti mladi furmani!"

Prečudno lepo so bili ubrani glasovi. Kurent je natanko razločil moški, brneči bas tistega starca, ki je nosil križ; ta križ pa se ni več majal visoko nad procesijo, temveč leno se je pozibaval na rami; tudi je spoznal Kurent glas izpodrecane starke: prav tako tenak je bil in trepetajoč, kakor takrat, ko je prepeval litanije Matere božje. Nadvse prijetni in milozvočni

pa so bili glasovi otrok in deklet; poprej, ko je vzdihovala proti nebu ihtea molitev, ni slišal Kurent mladih glasov, ob prešerni poskočnici pa so zvonki in zaupljivi vzkipeli do samih svetlih nebes. In nebo se je prijazno nasmehnilo — slišalo ni ihtenja in vzdihovanja, pač pa je milostno sprejelo veselo daritev.

V hrib je šla procesija; od tam gori iznad gozda, je že pozdravljala bela cerkev, pozdravljala je poleg cerkve bela krčma. Romarjem se je storilo ob teh pozdravih, kakor lačnemu, kadar je miza pogrnjena, kakor žejnemu, kadar je čaša napolnjena, kakor jetniku, kadar so vrata odklenjena. Njih pesem je bila prej vesela daritev, zdaj pa je bila svatovsko vriskanje. Kurent sam ni videl, kedaj in kako je bil prehitel procesijo: šel je pred njo in pred križem. In procesija sama ni videla križa več; srca niso več poznala bridkosti, noge niso čutile strme poti; kakor svetla luč je šlo veselje pred romarji in jim je kazalo pot. . . .

Dolgo je hranil in spravljal siromak svoje trpljenje, dokler ni bil skedenj poln in prepoln. Nazadnje pa si je naložil to črno breme in se je napotil, da bi potožil Materi božji svojo bridkost. Ali namesto da bi stopil prednjo globoko upognjen, proseč in vzdihujoč, je skoraj zaplesal do oltarja, pokrižal se tako malomarno, da je bilo komaj križu podobno, pomolil svojo molitev tako urno in viharno, da je izpustil najmanj polovico besed, in ko je godrnjal češčene-marije, ni mislil ne na Mater božjo in ne na svojo žalost, temveč na krčmo. Pod Marijo pa je slonel angelj, tiščal je lica v pesti in mežikal: "Bratec, saj te poznam! Nisi prišel, da bi molil in pokoro delal, ampak prišel si, da bi se brez skrbi napil in da bi zraven še odpustkov bil deležen!"

Stopili so romarji v cerkev — ali kaj bi v cerkvi, ko ni bilo v srcu bridkosti več? Pokleknilo so pred oltar — ali kaj bi pred oltarjem, ko ustnice niso rade molile, ker bi rajše prepevale? — Ali je Mati božja že spotoma storila ta čudež? Vse je pozabil romar — polje ni rodilo, živina je pocepala, davki tarejo, vojska žuga . . . pa naj bo, kakor je božja volja! Romar vstane ter se napoti v krčmo. "Mati božja, ti že imaš, kar ti je treba, še meni privošči kruha in vina!" Pokriža se romar ter je vesel, da je dobil odpustek in milost.

Ko stoji pred cerkvijo, začuti, da je lačen in žejen ter počitka potreben. . . . Čudo prečudno! Polno vrečo bridkosti je nesel romar na strmi hrib, da bi jo tam odložil; vzdihoval je in jokal in prosil, da je bil strmi klanec že ves gladek in razmočen od njegovih solza; pa glej, ni mu ga enakega ne v žeji, ne v vriskanju!

Pobegnili so romarji iz temotne cerkve ter so se rešili v krčmo, kakor da je bila zunaj ploha in povodenj. Ne plohe ni bilo in ne povodnji, nebo je bilo brezmadežno, solnce pa se je nagibalo proti večeru. Krčma je bila pre-

tesna, še v travo so romarji polegli, vse do strmega brega.

Najprej so pili; in Bog jim je vino tako blagoslovil, da je bila steklenica prazna, ko se je komaj nagnila; iz roke v roko je šel kozarec tako urno, da ga je trebušna steklenica trudoma dohitevala. In kolikor slajše je bilo vino, toliko lajše je bilo srce, toliko prešernejša je bila pesem. Vesela je bila od začetka, nato je bila poskočna, nazadnje je bila razuzdana. Že je oko mežikalo očesu, že se je tiho lovila želja za željo; kmalu je roka stiskala roko, kmalu že so bila ustna na ustnih. Topla in zapeljiva je bila noč.

Kurent je legel v travo, da bi se pogovarjal z zvezdami. Ali komaj je ležal, je pritajeno zašepetalo od leve strani, od desne strani, izpod gabra, izza grma; šepetanje pa je bilo kakor tiha, sramežljiva pesem o ljubezni. Ni je še natančno razumel, ko je zaslišal glas:

"Kako je mila tvoja pesem, kako je sladka noč s teboj!"

Ugledal je temnožareče, proseče oči, lica rdeča, ustna kipeča in pisano ruto pod belim vratom. Pa je ovil z desnico tisti beli vrat in se je nagnil do tistih kipečih ust in do rdečih lic.

"Dolgo sem čakala nate, zmirom sem nate mislila! Dolgo in pusto je romanje, ni mu konca ne kraja; ali, oh, tako kratka je vesela noč! In ko se vzdramijo te uboge oči, je bridkost devetkrat bridkejša, nobena zvezda ne sije več temu srcu koprnečemu. Ti si prinesel veselje, ti ga ohrani na vekomaj! Objel si me s to blago roko, nikar me nikoli več ne izpusti! Tvoja pesem je segla v moje srce, da bi nikoli ne utihnila!"

Tako je prepevalo njeno hrepenenje, dokler niso ustna umolknila ob ustnih; zvezde so sijale nad njima in so jima pele svatovsko pesem . . .

Ko se je Kurent vzdramil, je hladno jutro vstajalo iznad gora. Romarji so spali kakor snopje, ki jih je bila ploha razmetala po strnišču. Upali in bledi so bili njih obrazi pod sivim nebom. Ugasnila je rdečica tudi v licih Kurentove neveste; sklenjene roke je tiščala na prsi in poihtevala je v sanjah; že je bila v njenem srcu groza prihodnjih dni.

Tiho se je dvignil Kurent ter se je ozrl po razmetanih snopih.

"Kakšen bo vaš korak v dolino, romarji siromaki? Noga bo težka, glava bo klonila, v srcu pa žalost in strah! Ni vam bil rodoviten Marijin blagoslov; ni umrla, le zaspala je bridkost, vina in ljubezni pijana, in vzdramila se bo grenkejša in živejša. Zakaj tak je ukaz, ki še na Golgati ne bo prevržen!"

Speči romarji so slišali v sanjah njegovo črno besedo; vztrepotali so in zastokali, ko je šel mimo.

(Konec prihodnjič.)

Ekonomsko delovanje delavskih strokovnih in političnih organizacij.

(Poročal Anton Garden petemu rednemu zboru J. S. Z.)

(Nadaljevanje.)

Banke služijo za financiranje industrije. Velebankirji predstavljajo nekako kontrolo, nekako nevidno vlado nad industrijo. Kdor ima to kontrolo, pa delavstvu ni vseeno. Ako industrija ne obratuje, je delavstvo brez dela in jela. Za obratovanje industrije je kredit neobhodno potreben, kot npr. zrak za dihanje. Ves kredit pa je danes v rokah ali pa pod kontrolo velebankirjev. Zato kontrolirajo tudi industrijo, kateri dajejo ali pa odrekajo kredite. Oni ji diktirajo taktiko, ki jo delodajalci izvajajo napram delavstvu v bojih proti strokovnim organizacijam. Ako se unijam posreči zgraditi močne delavske denarne zavode in koncentrirati v njih ljudske prihranke, bi zgradile s tem nekako protisilo, ki bi tekmovala z ono finančnih kraljev. Ako imamo vse to pred očmi, ni gonilna sila za ustanavljanje delavskih bank želja po profitih, ampak nagon za gospodarsko osamosvojitve delavstva — nekake vrste ekonomski boj proti privatnemu velekapitalu. V ta boj pa so zainteresirane enako progresivne kakor konservativne unije.

Ne bom se navduševal za tak način boja proti velekapitalu, niti mu ne bom nasprotoval s stališča ekstremistov, ki jim je edini izhod iz sedanjega reda poslužba fizične sile, revolucija. Imam pa pomisleke, da bi bile unije v stanju razviti tako finančno silo, ki bi se mogla spoprijeti z ono privatnega velekapitala in se spustiti z njo v tekmo. Privatnemu kapitalu bo mogoče pristriči moč le, ako se bomo zavzeli za program, ki bo socializiral industrije in seveda tudi denarne zavode. Ker pa se to ne bo zgodilo čez noč, ne še tako hitro, in ker morajo tudi delavci živeti vsak dan in se boriti za svoj obstanek, je samoobsebi umljivo, da imajo delavske banke široko polje za razvijanje in hvalježno nalogo koristiti delavstvu.

Direktno lahko služijo delavstvu s tem, da financirajo delavska podjetja, kot kooperativne delavnice, farmarske zadruge in razna del. podjetja sploh, ki slone na združni podlagi. To nalogo del. banke že vrše. Delavske banke bodo na zadruge, katerim bi dajale kredite lahko vplivale, da bodo imele sposobno vodstvo, ki se ga v mnogih slučajih pogreša. Ker je združno gibanje v Zedinjenih državah še zelo nerazvito, mora iskati kapital delavskih bank tudi druga pota do investicij. Posojila daje npr. predvsem tistim podjetjem, ki priznavajo unijo, ali ki so "naklonjena" strokovnim

organizacijam in bi se rada rešila diktature finančne oligarhije z Wall Streeta. Taka podjetja so nekake bele vrane v kapitalističnem svetu.

Nemogoče je danes trditi, kakšne vplive bo imel razvoj delavskih bank na ameriško delavsko gibanje v bodočih letih. Delavske banke v takem obsegu kakor jih imajo ameriške unije so samo ameriški pojav in raditega ne moremo iskati primerjanj v drugih deželah. In ker so delavske banke pod absolutno kontrolo strokovnih unij in namenjene služiti delavskim interesom, priporočam našemu delavstvu in organizacijam, da poslujejo v prvi vrsti z delavskimi bankami, ako se nahajajo v njihovi neposredni bližini.

Zadružništvo.

Zadružništvo je zelo važen del delavskega gibanja. Strokovne in politične organizacije se skoro enako zanimajo zanj. Zadružništvo ni nov pojav. V nekaterih deželah, posebno v Angliji in Rusiji, je zelo razvito; tudi med ameriškimi delavci in farmarji zavzema vedno širše dimenzije in obeta postati meso in kri. Za socialiste je zadružništvo važno tudi raditega, ker služi kot šola za vzgajanje delavcev pri upravnih poslih. Nudi jim priliko učiti se kolektivnega gospodarstva v praksi.

Ameriško delavstvo se je tudi v preteklosti več ali manjanimalo za zadružništvo, kar nam prikazuje njegova zgodovina. Zadružništvo je v Ameriki toliko staro kot delavsko gibanje. Toda zgodovina ameriškega združnega gibanja, posebno iz preteklega stoletja, je polna razočaranj. Nešteti poskusi na polju zadružništva so se končali s fiaskom. Med tem ko so zadruge v evropskih deželah uspevale, so tukaj po krajšem ali daljšem životarenju propadale. Zadružništvo evropskega delavca in kmeta predstavlja že sijajno ekonomsko moč, medtem ko beležimo v ameriškem delavskem gibanju sijajen razvoj brezštevilnih združniških fiask in polomov. V tisočeri slučajih je šlo ameriško delavstvo z nekako religioznostjo na delo pri grajenju zadruge. Ali do nedavnega časa je bil rezultat vseh teh nešteti gospodarskih eksperimentov ameriškega delavstva večer neuspeh in polom. Kljub temu ideja zadružništva ni zaspala ampak je silila na dan z novimi eksperimenti. In danes je zadružništvo med ameriškimi delavci in farmarji že na precej zdravi podlagi.

Na vprašanja, kakšni so bili vzroki neuspehov na združnem polju v tej deželi, je težko najti zadovoljive odgovore, takšne, ki bi držali v vsakem in za vse slučaje. Vzroki so bili različni. Amerika je bila do nedavna dežela pionirstva, dežela nestalnega prebivalstva. Delavci so se selili iz kraja v kraj in iskali boljših "priložnosti". Posebne ekonomske razmere, ki so vladale v Ameriki, zadružništvu torej niso bile v prilog.

(Dalje prihodnjč.)

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

Moč "Proletarca" pravilno in napačno tolmačena.

SHELDON, WIS. — Sheldonska kolonija slovenskih farmarjev je v naši javnosti bolj malo znana, dasi je bilo iz nje že precej dopisov v raznih listih. Šteje dvanajst družin v razdalji petih milj. Kakor vse druge, spada tudi naša med napredne naselbine, ker nazadnjaških sploh ni. "Proletarec" tukaj ni priljubljen; nekateri se ga naravnost boje.

Iz upravnništva sem dobil poziv, naj se požurim v agitaciji. Storil bom, kolikor mogoče, dasi tu agitacija ni niti toliko lahka kot v tistih industrialnih krajih, ki so med nekaterimi na glasu kot "nazadnjaški".

Pred letom dni sem poskusil agitirati, kakor že večkrat. Dobil sem dva polletna naročnika, ki pa sta menda že odpadla. Najbrž nista poskušala lista niti čitati.

Na agitaciji se mi je primerilo tudi to-le: Prišel sem v neko hišo in vprašal, ako se hočejo naročiti na "Proletarca". Gospodarjeva boljša polovica mi je odgovorila, da se to ne bo zgodilo. "Veš, enkrat je moj mož prinesel tistega vruga v hišo, pa so nas takoj zadele razne nesreče. Ne bo nič, ker nočemo nesreč k hiši. Takrat je krava zvrгла, koklje so sedele in sedele, piščancev pa ni bilo iz jajc, otroci so postali bolehnii — bogpomogaj! Še z možem se nisva več dobro zastopila, pa sem pograbila tistega nevernega Proletarca ter ga zalučila v peč."

Vprašal sem žensko, ki je drugače dobra duša, če ni morda razneslo peči. Če jo ni, sem dejal, potem Proletarec ni prav nič kriv vaše nesreče.

Nisem je mogel pregovoriti, ne potolažiti. Hvalila je "Ave Marijo" in "Glas Naroda", "ki sta edina dobra lista za našo hišo". Kako moreta taka lista živeti v prijateljskem razmerju pod eno streho, to je bila meni uganka, s katero se pa nisem mučil. "Mene ne bo nihče pregovoril . . ." mi je hitela zatrjevati. Poslovil sem se kolikor največ mogoče prijazno, ker se ne izplača jeziti ljudi, ki so z vsem svetom na svoj način nezadovoljni. Premišljeval sem, kje je dobil Proletarec tako moč, da celo krave "pana" in spravi revnega farmarja ob telička.

Jaz sem naročen na Proletarca že dolgo vrsto let, pa mi ni pokvaril živine in tudi nič drugega slabega mi ni storil. Priznati pa moram, da sem se iz Proletarca mnogo naučil in ga čitam z užitkom. Proletarec je list, ki ljudem takorekoč s silo oči odpira. Ne morejo si pomagati, ko ga enkrat prično čitati, da ne bi izpregledali in videli svoje neznanje v ogledalu.

Tukaj ni industrije in nobenega bogastva. Farmarji se pa menda boje, da bi jim Proletarec čez čas kmetije vzel, kajti socialisti hočejo baje vse pobasati in raztalati med seboj.

Rekel sem že, da nismo bogati. Garati je treba in vsi garamo, kot smo včasih rekli, "za žive in mrtve", prosperitete pa kljub temu ne poznamo. Tudi tisti, ki se drže pravila "moli in delaj", niso na boljšem od nas.

Je res čudno, da se ljudje branijo učenja. Čim bolj ga potrebujejo, toliko bolj se ga branijo. Tako je

menda povsod. Pa se vendar spreminja ta stvar, kajti včasih je bilo še več nevednih ljudi kot danes in svet ni veroval drugega kakor vraže in edini ljudje ki so kaj vedeli, so bili v očeh mase "gospodje". Ti so znali maševati za žive in mrtve in bili so v latinskih šolah. Nebesa so poznali tako natanko, kakor da so se ravno kar vrnili iz nebeških višin.

Farmarji in delavci, okleñite se oboji Proletarca in če je pri vas prilika za agitacijo ugodnejša, ne zamenarjajte jo. Tudi pri nas bo šlo počasi, pri vas pa morda hitreje. — *Ignac Kolar.*

Shod udruženja št. 20, J. S. Z.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 24. avgusta je obdržavalo udruženje št. 20, J. S. Z. (srbski sodrugi) v Narodni dvorani javen shod, ki je bil prvi te vrste v Chicagi, od kar se je hrvatska sekcija ločila od J. S. Z. Hrvatski in srbski govorniki so sicer nastopali na naših shodih, toda to je bil od razdora sem prvi shod, ki so ga organizirali srbski in hrvatski sodrugi.

Udeležba je bila majhna. Vzrok, nezadostna agitacija. Povedali so mi, da je bilo naznanilo Proletarcu prepozno poslano. Vsekakor bi morali sklicatelji skrbeti, da bi se shod dobro oglašalo in pridobilo hrvatske delavce, ki so naši somišljeniki in čakajo prilike za pridruženje k socialistični stranki, da bi se ga udeležili. Članstvo hrvatskih organizacij, pripadajoče k W. P., je v Chicagi zelo padlo in praktično vsi bivši aktivni člani, ki so bili aktivni še v J. S. Z., so danes izven vsake politične organizacije. Večinoma so se razočarali nad komunistično taktiko in odgnali so jih iz sekcije W. P. tudi notranji spori, ki se še sedaj niso polegli, kajti intrigira se vse križem. Mislim, da ne bo dolgo, ko se bodo hrvatski delavci pričeli v večji meri zanimati za našo stranko in ustanavljati podružnice J. S. Z. Pri tem pa bodo rabili pomoči in naša dolžnost je, da jim jo bomo nudili kolikor največ mogoče.

Shodu je predsedoval Geo. Maslach. Govorili so Bož. Stojanovich, M. Luchich in Peter Kokotovich. Slednji je bil glavni govornik. Kokotovich je eden najsposobnejših govornikov v srbskem in hrvatskem jeziku in je aktiven že mnogo let. Do zadnjega časa je imel delo, ki mu je odvzelo skoro več časa za agitacijo, toda sedaj bo stalnejše nastanjen v Chicagi.

Kopa "komunistov", ki je prišla na nedeljski shod, se je vestno držala "larmarske" taktike; stavili so nesmiselna vprašanja, se rogali in rezali obraze ter počenjali druge neumnosti. Kokotoviča ni lahko ugnati in ga niso niti od daleč, ker pozna delavsko gibanje iz vseh vidikov veliko bolje kakor vsi Fišerji, ki so danes na čelu hrvatske sekcije W. P.

Led v hrvatski koloniji je prebit. Še par shodov, boljše organiziranih kot je bil ta, pa se bo naselila volja za konstruktivno delo tudi med čikaške hrvatske delavce. Par stotin jih je, ki niso danes nikjer in čakajo da se kaj "izpremeni". Kar je med njimi pogumnih in se zavedajo škodljivosti, ki jo pozvračajo razni kričaći ala Fišer, naj se pridružijo udruženju št. 20, ali pa naj ustanove svojega in gredo potem skupno na delo za pojačanje srbo-hrvatske sekcije J. S. Z. — *Udeleženeec.*

Jugoslovanskemu delavstvu v Chicagi.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 31. avgusta se bo vršil v parku Riverview na N. Western in Belmont Ave. velik kampanjski piknik, ki ga prireja socialistična stranka okraja Cook. Apeliramo na vas, da ne greste preko te notice, ampak se odločite iti na ta piknik in agitirati, da se ga udeleže tudi drugi. Pokazimo čikaškemu delavstvu, da je socialistična stranka okraja Cook delaven faktor v prizadevanju poraziti tatfinsko administracijo v Washingtonu in doseči zmago za naše kandidate in naš program.

Socialistična stranka v Chicagi ni tako jaka kot bi morala biti. Newyorški organizaciji soc. stranke se ne moremo niti primerjati. In vendar je tukaj kot tam naša naloga pripravljati temelj organiziranju nove stranke, ki bo vključevala ne samo našo stranko, ampak unije kot celote. To je naša glavna naloga — graditi masno stranko ameriškega delavstva in ga vzgajati za socializem. Priredba dne 31. avgusta nam nudi eno priložnost, precej dobro priložnost za tako delo.

Nabavite si vstopnic in jih razprodajte med svojimi tovariši. Dobe se pri tajniku kluba št. 1 v uradu Proletarca; vstopnina je 35c za osebo. — *Publicijski odsek kluba št. 1.*

ZAPISNIK SEJE EKSEKUTIVE J. S. Z.

dne 22. avgusta 1924.

Navzoči Aleš, Godina, Cainkar, Tauchar, Blaž Novak, Lučić, Kokotović, Udovich, Zaitz, Podlipec in tajnik Pogorelec; od upravnštva Slabe. — Za predsednika predlagana Udovich in Tauchar; Tauchar odkloni, Udovich izvoljen.

Zapisnik prejšnje seje sprejet kot čitan.

Tajnik poroča, da so meseca julija klubi naročili 713 članskih znamk. Nekateri klubi so mnogo aktivnejši kot so bili in so postali vodilna sila v naselbinah. So pa tudi kraji, kjer klubi še niso pokazali tiste živahnosti kot bi bilo pričakovati. Brezposelnost, ki je zadela posebno premogarje, zelo ovira delo prizadetih klubov, ker se delavci selijo iz kraja v kraj pri iskanju službe. Večim klubom je poslal izjemne znamke, ker je članom radi finančne izčrpanosti nemogoče plačevati prispevke. Omenja, da se je obrnil na sodruga in somišljenike v raznih krajih z apelom za pojačanje socialističnih aktivnosti. Opozarja na dejstvo, da so najaktivnejši tisti klubi kjer je Proletarec najbolj razširjen. Iz tega sledi, da je absolutni pogoj za razširjenje naše propagande razširjenje Proletarca. — Opisuje shod v Barbertonu, ki se ga je udeležilo nad tisoč ljudi, za razmere tistega okraja naravnost ogromno število. Bil je vzoren shod, ki pomeni za naše gibanje v Barbertonu in okoliških naselbinah velik moralni uspeh. Shod in piknik so priredila društva SNPJ. skupno s socialističnim klubom v Barbertonu. Ta kooperacija je dokazala, koliko se lahko stori za našo agitacijo, ako je volja za skupno delo. V Kenmoru, O., so na delu za ustanovitev soc. kluba. Prvi poskus ni uspel, toda somišljeniki nadaljujejo z akcijo in upajo, da bo J. S. Z. imela v doglednem času klub tudi v Kenmoru.

V vzhodnih državah socialistična stranka po clevelandski konvenciji zelo napreduje. Kot poroča tajnica, je bilo ustanovljenih štirinajst novih organizacij in prejšnje so pojačane, posebno v newyorški državi. Pa tudi po zapadu postaja situacija bolj razveseljiva. Glavni urad je izdal charter soc. stranki v Coloradu, Idahu in Nevadi. Dosedaj v teh državah ni bi-

lo državnih organizacij in so pripadale zapadnemu organizacijskemu distriktu. Soc. organizacija v Denverju je odpadla radi nesoglasja s sklepi naše konvencije v Clevelandu. Organizacija v Denverju je bila na strani W. P. že dalj časa in ni kazala nikake volje kooperirati z drugimi soc. postojankami v Coloradi.

V Nevadi se naši sodrugi vodilni faktor v KPPA. in agitacijo za izvolitev La Folletta in Wheelerja vodijo v glavnem socialisti, ki so dobili v teku nekaj dni par tisoč več podpisov za nominiranje elektorjev kot je po zakonu potrebno. To je ena slika, kaj lahko stori par stotin sodrugov, ako se odločijo za delo in ga hočejo izvršiti. Nadalje omenja, da je soc. stranka organizirala poseben kampanjski odbor desetih članov, o katerem je bilo že poročano v Proletarcu.

Poroča, da je srbska sekcija JSZ. izvolila v novo eksekutivo sledeče člane: Sava Bojanović, Miloje V. Lučić, Božo Stojanović; v nadzorni odbor JSZ., Petar Kokotović. Dosedaj so klubi nominirali kot kandidate za tajnika JSZ. Chas. Pogorelca in Joseph Ovna.

Klub št. 45 v Waukeganu bo priredil velik kampanjski shod, na katerega žele tudi angleškega govornika. Odgovoril je tajniku Judniču, da se to zgodi. Omenja tudi shod v Kraynu, na katerem je govoril F. Zaitz.

Prečita formular iz kampanjskega urada KPPA., tikajoč se ponudbe za govorniško turo. Pogorelec pravi, da tudi če formular izpolni in bo sprejet, se bo njemu v danih razmerah skoro nemogoče odtrgati od dela v uradu.

Omenja, da so sprejeli nominacijo v stavbinski odbor F. Alesh, F. Zaitz in F. Godina, ki so sedaj člani tega odseka.

Tauchar predlaga, naj se poročilo sprejme na znanje. Sprejeto.

Zaitz poda poročilo o dosedanem delu, tikajoče se priprav za akcijo, ki nas bo dovedla do lastnega doma. Posvetoval se je z odvetnikom v pogledu stvari, ki morajo biti urejene, predno se more pričeti z nabiranjem deležev in prispevkov.

Diskuzije o podanem poročilu so se udeležili Tauchar, Cainkar, Alesh, Novak, Lučić in Godina. Sklenjeno, da se dobi potrebne informacije in podatke, o storjenem delu pa naj odbor poroča prihodnji seji.

Razno. — Tauchar izraža mnenje, da socialistične organizacije v raznih krajih Zedinjenih držav niso napredovale kot so mnogi pričakovali da bodo kot rezultat sodelovanja v KPPA. Pravi, da je čul iz zapisa, da je klub v Madridu, Iowa, razpadel in izporočila tajnika, da je odpadla denverska organizacija. S tem ker izraža pomiselke, naj se ne smatra, da je protiven Zvezi ali stranki, kot morda kdo domneva; misli pa, da je dobro razpravljati o vseh straneh naše propagande in taktike in če bi se izkazalo, da je kje kaj napačnega, moramo popraviti.

Pogorelec odgovarja, da je klub v Madridu razpadel mesece pred clevelandsko konvencijo. Bil je neaktiven že dolgo časa. Oslabili so ga komunistični ruvarji, ki so pošiljali v Madrid svoje agitatorje obeh spolov, katerim se je posrečilo ustanoviti klub hrvatske sekcije W. P. Ta je v medsebojnem ravsanju prvi propadel in potem počasi tudi klub JSZ. Vzroki za razpad tega kluba so bili pojasnjeni na eni prejšnjih sej in pojasnil jih je sod. F. Smerdu v Proletarcu. Denverska organizacija nam ni bila naklonjena, kar je povdarjal že v svojem poročilu. Ko je odstopila, je imela okoli 40 članov. Dokler ni bilo v nji krenkov, je štela do 400 članov; to je bilo pred l. 1919, ko še ni bilo

ljudi, ki so za vsakim vogalom videli revolucijo. Pravi, da ne vidi vzroka, čemu naj bi kdo smatral, da ne napredujemo kot smo pričakovali. Soc. stranka kot taka gotovo napreduje, naj si bo po vzhodu ali v zapadnih državah. Kar se tiče naše zveze, moramo vzeti v poštev brezposelnost, in kljub nji smo obdržali prejšnje število dobrostoječega članstva in v mnogih naselbinah se naši somišljeniki v resnici trudijo ustanoviti nove klube. Tako delo ne more roditi hipnih sadov, dasi bi tudi on rad, da bi imela JSZ. tisoč članov in še nekaj več.

Alesh: Kdor gleda v bodočnost, vidi, da naša stranka še ni imela nikdar takega ugodnega polja za delo kakor ga ima sedaj. V prilog nam je sedanja kampanj, v prilog nam je ekonomski položaj, s katerim imamo delavcem ponovno priliko dokazovati, da jim od starih strank ni pričakovati pomoči — in če bomo delali sistematično, bo napredovala JSZ. in soc. stranka. — Listi so poročali da je Foster, kandidat W. P., porabil v Youngstownu, O., dve tretjini svojega govora proti La Follettu. Tako delajo tudi drugi komunisti, toda s tako taktiko ne bodo dobili glasov zase niti jih ne bodo odbili La Follettu. Pravi da je prepričan, da bo devetdeset odstotkov volilcev med slovenskim naprednim in svobodomiselnim delavstvom glasovalo za La Folletta in malokateri slovenski list si bo upal nastopiti proti La Follettu. Mi nimamo vzroka, da bi se pritoževali nad neuspehi, kajti uspehi so naši, ako jih hočemo, to je, če hočemo delati da bodo naši.

Luchich pravi, da sta meseca julij in avgust od nekdanj najslabša meseca v kolikor se tiče agitatoričnega dela. Dohodki vseh listov v tem času padejo in v vseh organizacijah aktivnosti več ali manj ponehajo. V ostalem naglašja, da se morajo naši sodrugi zavedati ene naloge: Delati, da se ameriška delavska stranka čim prej ustanovi in dobro organizira, za to nalogo pa potrebujemo močno socialistično stranko. Kjer še ni močna, je ležeče na nas vseh, da jo ojačamo.

Zaitz obširneje razpravlja o taktiki naše stranke, ki jo je dovela do sodelovanja v KPPA. in v novo orietacijo, ki jo smatrajo za eno največjih in najdalekosežnejših naših zmag tudi uredniki kapitalističnih listov, kar brez ovinkov priznavajo. Odkrito naglašja, da ameriško politično življenje nima nič več opraviti z izolirano soc. stranko, ampak s stranko, ki stoji že blizu vodstva ameriškega delavstva v političnih bojih. Gompers čuti isto in nas zanikava, organizacija protestantskih cerkva v Ameriki je odprto priznala, da bo socialistična stranka vodilna sila nove ameriške delavske stranke; Dawes, podpredsedniški kandidat republikanske stranke povdarja v svojih kampanjskih govorih, da je sedanji boj med socialisti in drugimi elementi, ki tvorijo skupino katera stoji za La Follettom, in republikansko stranko — med amerikanizmom in socializmom. Ako priznavajo vsi naši nasprotniki na en ali drug način ta naš uspeh, zakaj naj bi mi izražali dvome? Vsakdo, ki se le malo poglubi v ameriško delavsko gibanje, mora rad ali nerad priznati, da je socialistična stranka zavzela v tem preporodu pravično taktiko, kajti z njo bo socialistično gibanje v Ameriki lahko v resnici zgradila, medtem ko bi ga izolirana ne mogla. Seveda ne bo šlo vse gladko. Sprijeni unijski glavarji bodo intrigirali proti nam, "kruked politišni" nas bodo blatili in napadali ter se odevali z ameriško zastavo, toda gibanje v svojem jedru je zdravo in na vodstvo se lahko zanesemo.

Poroča tudi o shodu v Kraynu, Pa., ki je dobro uspel. Omenja, da tamkajšnji klub ne pripada J. S. Z.,

ampak direktno k stranki. Pojasnil je sodrugom na večernem sestanku, ki se je vršil po shodu, da je v interesu kluba in J. S. Z., ako se pridruži Zvezi, kajti s tem ne bo nič manj del pennsylvanske soc. stranke kakor je sedaj in vršil bo iste funkcije, sodeloval v istih odborih in vršil isto kampanjo kot danes. Toda za naše delavstvo je boljše, ako so zastopani v močni federaciji, kajti mi imamo nalogo poleg propagande tudi skrbeti za protektiranje interesov našega delavstva, ki je smatrano kot tujerodne in se napram njemu v mnogih ozirih od kapitalističnih oblasti in nevedne publike tudi postopa kot s takim. Torej čim jačja je naša federacija, toliko več dela za soc. propagando lahko opravi med delavstvom naših narodnosti, toliko več koperacije lahko nudi skupni stranki, in toliko večji je njen ugled v ameriškem delavskem gibanju. Sodrugi v Kraynu so obljubili, da bodo o priporočilu na seji razpravljali in so bili mnenja, da bodo zavzeli nam ugodno stališče. Na shodu je bilo tudi več somišljenikov iz St. Michaela, med njimi Kavčič, ki so obljubili pričeti z akcijo za organiziranje kluba v njihovi naselbini. Kavčič ima resen namen izvesti akcijo in je upati, da dobi St. Michael v doglednem času socialistični klub. Poročal je nadalje, da je govoril s somišljeniki v Johnstownu in Park Hillu glede možnosti za ustanovitev klubov. V Johnstownu bi z ustanovitvijo kluba ne bilo posebnih težav, ako bi se kdo somišljenikov za akcijo resnično zavzel. Težje je v Park Hillu, oziroma v Conemaugh. Pravi da je govoril s sod. F. Podbojem, ki je že leta znan kot aktiven bорец v delavskem gibanju. Radi svojih aktivnosti na političnem polju in v stvkih je prišel pri kompanijah v nemilost, razun tega pa se je zameril tudi nevednim ljudem, ki mislijo, da so agitatorji krivi, če se stavka konča s porazom za delavstvo. Dejal je, da za enkrat s politično organizacijo naše stranke tam ne bo nič, ker se ljudje boje za službe, ekonomske organizacije (unije) pa nimajo, da bi jih protektirala. Sod. L. Krašna je že par let bolehen in ne more več agitirati kot je pred leti, ko je bil eden najboljših agitatorjev za Proletarca in organizacijo v dotičnem okolišu. Več kot za J. S. Z. pa se da storiti za Proletarca. Treba se bo potruditi, da dobimo par zastopnikov, ki bodo razširili list in s tem skrbeli, da socialistična ideja ostane živa tudi v krajih, kjer je skuša delodajalska kombinacija zatreti z grožnjami odslovitve iz službe tistih delavcev, ki bi se posvetili soc. agitaciji.

Kokotovich pravi, da nove orientacije soc. stranke nekateri že sedaj niso zapopadli, dasi ni težko umlji-va. Recimo, da bi šli proti LaFollettu, ali bi imeli od take taktike več koristi? Nasprotno, imeli bi škodo in bi se še bolj izolirali. Dosedaj je bila naša izolacija opravičljiva in umljiva. Ampak v današnjem prevratu v delavskem gibanju pa bi bila katastrofalna za stranko. "Rdikalci" nas seveda napadajo, ker se jim ni posrečilo to kar se je posrečilo nam — pridružiti se unijam pri delu na političnem polju. Vsi hočejo veljati za avtoritete, ker se ne zavedajo plidkosti svojega znanja; delavsko gibanje poznajo deloma le nekako v megli brez pravih obrisov in zgodovina delavskega gibanja tukaj in v drugih deželah jim je nepojmljiva. Izvaja, da bodo člani srbske sekcije razvili večjo agitacijo med hrvatskim in srbskim delavstvom v okolišu Chicage in pri tem delu pričakujejo sodelovanje vsega članstva in eksekutive J. S. Z.

Zaitz poroča, da je sod. Slabe uredil zapisnik že pred več dnevi, on pa ima dodati še gotova poročila, kar stori kakor hitro mu bo dopuščal čas. Zapisnik

izide čez dva ali tri tedne. Pravila bodo kmalu v redu za v tisk, nakar se razpošljejo klubom.

Slabe pravi, da bi bil zapisnik že prej gotov, če bi mu ne bilo treba čakati na nekatera poročila, ki niso bila urejena do zadnjega časa.

Aleš govori o agitaciji med hrvatskim delavstvom in naglašja, naj se čim prej izda propagandistične letake, ki se jih bo razposlalo po naselbinah.

Luchich omenja, da je sod. Bojanovich prevel program in načelno izjavo soc. stranke, kakor je bila sprejeta na clevelandski konvenciji. Sekcija jo bo dala v tisk in razposlala.

Bazprave o agitaciji se udeleže ponovno Aleš, Zaitz in Tauchar, nadalje Podlipec, Kokotovich, Godina in Cainkar. Sklenjeno, da se izda en manjši in večji kampanjski letak, vsakega 10,000 iztisov. Tajništvo in upravništvo bosta skrbela, da pride med delavstvo čim več naše literature in da se vse naše priredbe izrabijo za agitacijo v največji meri.

Tauchar omenja formular KPPA., poslan Pogorelcu glede govorniške ture, in povdarja, da je treba stvar izvesti, ako mogoče.

Alesh povdarja isto in pravi, da če Pogorelec radi dela v uradu ne more iti, naj gre kdo drugi. Vprašuje Taucharja, ako bi on mogel iti.

Tauchar odgovarja, da še ni gotov, misli pa, da bi za nekaj tednov mogel iti na agitacijo.

Cainkar pravi, da je stvar važna in urad naj skrbi, da se agitatorji dobe. K stvari govore še Luchich, Zaitz in Godina. Se sklenu, naj stori tajništvo potrebne korake za organiziranje govorniške ture. Ako mogoče, naj se jo organizira v večih krajih ob enem. — Zaključek seje.

W. B. Mason.

Iz Clarksburga, W. Va., poročajo, da je umrl soderug W. B. Mason, tajnik soc. stranke v West Virginiji. W. B. Mason je dal mnogo na altar delavskega gibanja. Bil je eden onih redkih ljudi, ki je delal v najtežjih okolščinah za svojo stranko. Kljub tiraniji nemogovniških baronov, kljub pomankanju gmotnih sredstev, kljub boleznim ki ga je mučila mnogo mesecev, je soderug Mason vztrajal in gradil socialistično organizacijo v W. Va., ki je bila pred letom dni komaj senca organizacije. Masonu in soderugom se je posrečilo izposlovati soc. stranki v W. Va. mesto na glasovnici, nedavno je sklical konvencijo ki je pokazala vse znake da bo šla naša stranka v W. Va. zopet navzgor, in priboril ji je z drugimi soderugi spoštovanje in ugled med delavstvom. Dne 17. avgusta je bil pokopan ob velikem udeležbi. Soderug Mason je bil resničen junak, jeklen značaj poštenih činov, človek, ki je delal in živel za delavski razred.

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje socialističnega kluba št. 27. se vrše vsako drugo nedeljo v mesecu ob 9:30 dópoldne in vsako četrto nedeljo ob 2:30 v klubovih prostorih v Slov. domu. Dolžnost vsakega soderuga je, da redno prihaja k sejam. — Tiste, ki simpatizirajo s socialističnim gibanjem, pa še niso pri soc. stranki, vabimo, naj pristopijo v naš klub in tako pomagajo pri delu za osvoboditev proletariata. Prva naloga delavca je, da postane razredno zaveden. Pri tem pa vpoštevajmo geslo: "V organizaciji je moč."

Brezmejno hinavstvo in jezuitska morala.

"The Worker" z dne 22. decembra 1923 je pisal: "Mi lahko in moramo sprejeti v South Dakoti ali v Minnesoti ali na konvenciji 30. maja (vršila se je 17. junija) kandidaturo La Folletta za predsednika, ako ga bo večina delavcev in izkoriščanih farmerjev hotela nominirati. Pod nikakšnimi okolščinami pa ne bomo — kot nam svetujejo nekateri sodrugi — podvzeli iniciativo za nominiranje La Folletta. Ampak mi lahko in moramo glasovati za La Folletta, če ga mogočne mase delavcev in izkoriščanih farmerjev, ki še niso razredno zavedne, postavijo za kandidata."

Slednji odstavek se v originalu glasi: "But we can and must vote for La Follette if the mighty masses of workers and exploited farmers who are not as yet class conscious, put him up as candidate." Priobčen je bil v Workerju, glasilo Workers Party, dne 22. decembra prošlo leto.

Šentpavelska konvencija je nameravala soglasno nominirati La Folletta za predsedniškega kandidata, in naravno, indorsirala bi ga tudi Workers' Party. Račune ji je prekrizal La Follette z izjavo, v kateri je dejal, da ne mara Fosterjeve pomoči. Konvencija v St. Paulu je še vedno upala, da se bo dal La Follette "pregovoriti" in radi tega je nominirala le provizorične kandidate, ki bi ostali na listi edino tedaj, če bi clevelandska konvencija KPPA. ne nominirala svojih kandidatov. Konvencija v St. Paulu je pooblastila svoj odbor iti na clevelandsko konvencijo in vplivati nanjo, da postavi skupne kandidate pod skupno organizacijo, v katero bi bili pripuščeni tudi elementi, zastopani na šentpavelski konvenciji in s tem seveda tudi Workers' Party. Ampak konvencija v Clevelandu zastopnikom šentpavelske konvencije ni zapupala in jim ni hotela dati delegatskih pravic.

Predstavimo si to-le sliko:

Zastopnike šentpavelske konvencije bi konvencija KPPA. v Clevelandu priznala. La Follette bi bil soglasno nominiran. Eksekutiva W. P. bi ga na svoji seji indorsirala in se sklicevala na svoje novemberske teze (zapopadene v prej omenjenem citatu). Foster, Ruthenberg in Manley bi prirejali shode, agitirali za La Folletta, ga hvalili in ob enem "razkrinkavali".

Bilo bi natančno tako, ako bi clevelandska konvencija dala eksekutivi W. P. privilegij indorsirati La Folletta in vse bi bilo v redu.

Komunistična taktika in strategija je čudna stvar; menja se kakor letošnje vreme in nikoli ne veš, kakšna bo jutri.

Ne radikaliziraj v zakotnih prostorih. Pridi v socialistično organizacijo in delaj zanjo.

“Kaj si žele premogarji v Trbovljah?”

Bedasto norčevanje iz delavcev.

“Glas Svobode” z dne 20. avgusta je priobčil nekakšen spis, ki ni drugega kakor nesramno norčevanje iz delavskih zahtev in iz delavcev ter njihovih žen. Pisec pravi, da bodo gg. bogataši smatrali svoje delavce (radi te bedaste norčije) za “čisto boljševiske rdečkarje”, pred tem pa pravi, da se bodo prav od srca nasmejali. Kako naj se to “gliha” skupaj, je nerazumljivo. Ako se bodo smejali, je to priznanje, da se spis norčuje iz delavcev. In to je edini njegov smisel. Glasi se:

“KAJ SI ŽELIJO PREMOGARJI V TRBOVLJAH?”

Šaljiv dogodek v starem kraju. — Piše F. O.

Vesela družba trboveljskih rudarjev se je nedavno v Celju v gostilni pri “Belem volu” dogovorila, „kako bi najlažje razrezila svoje delavcem slabo naklonjene principale, ki se rekrutirajo iz samih dunajskih židov in ljubljanskih bankirjev. Rudar Franc Krompir, ki jih je imel najbolj v želodec in največ za ušesi, predlaga, da napišejo resolucijo, s katero bodo dobro rejene kapitaliste nekoliko razdražili. In res, kakor so sklenili, tako so tudi storili. Takoj ko se vrnejo v Trbovlje, pošljejo po pošti pismo sledeče vsebine:

Slavni upravni svet Trboveljske premogokopne družbe z o. z. v Ljubljani.

Organizacija delavcev Vašega premogokopa je danes na svoji sedemindvajseti izvanredni seji enoglasno sklenila, da zahteva s prvim dnem prihodnjega meseca priznanje sledečih novih delavskih pravic, katere so za smatrati kot kolektivna pogodba:

1. Dosedanji delovni čas se skrči na eno uro dnevno.
2. Dosedanja plača se za 1.000 procentov zviša.
3. Od stanovanja do rudnika, to je na delo in od dela morajo člani upravnega sveta, delničarji, generalni ravnatelji, ravnatelji in višji ali pa nižji inženirji voziti delavce v najnovejših zaprtih luksuznih avtomobilih.
4. Pred početkom in po končanju dela se mora delavce pogostiti z jedjo in pijačo.
5. Med delom se mora delavstvu vsak četrt ure ponuditi pijače. Priporoča se spomladi limonado, poleti pivo, v jeseni čaj in po zimi črna ali bela kava.
6. V slučaju, da se delavcu ali delavki ne ljubi iti na delo, gre lahko tisti dan na izprehode, plese, zabave in izlete. Na njegovo željo ga mora principal na teh potih voziti v avtomobilu ter mu večje račune iz lastnega žepa plačevati. Plača se mora za ta dan radi duševno bolj vznemirljivega dela podvojiti.
7. Velezasluznim delavcem, to je takšnim, ki so črez 14 dni v podjetju zaposleni, mora podjetje sezidati vilo in isto s primernim pohištvom opremiti.
8. Nastavljence se pod nobenim pogojem ne sme odpuščati. Kdor prostovoljno izstopi in je bil črez 30 dni v službi, dobi pri izstopu 10letno plačo v gotovini na roko in razen tega se mu določi dosmrtna pokojnina, ki ne sme biti manjša kakor je bila njegova plača v službi.
9. Delavke, ki so za omožitev dorastle, imajo pravico na doto iz blagajne delodajaleca, katera pa ne sme iznositi izpod en milijon dinarjev.
10. Neomožene delavke — to je one, ki navršujejo 45. leto svoje mladosti in so radi duševne in telesne nelepote postale stare device — morajo vzeti še ne tridesetletni sinovi delodajalec za svoje zakonske žene. Če delodajalec nimajo sinov, preide ta dolžnost na njihove sorodnike.

11. V slučaju dopusta, obolenja ali sploh v odsotnosti kakšnega principala, ga mora v vseh poslih zastopati en delavec, katerega izvolijo delavci sami. Izvoljenega zastopnika dolžnost je, da nadomešča principala v vseh njegovih opravkih, kakor pri ženi, podjetju, blagajni in tako dalje.
 12. Kadar se kakšen delavec loči od svoje žene, je najmlajši član upravnega sveta premogokopne družbe dolžan, da ločenko vzame za svojo boljše zakonsko polovico. Če je že poročen, se mora razdvojiti od svoje dotodajane žene, ter jo dati v samostan, da se na ta način dobi mesto za delavsko eks-ženo.
 13. Ženam podjetnikov, ki bi eventualno z govorjenjem, pogledi in dejanjem omalovaževale spredaj omenjene določbe, lahko podpisana organizacija za dobo 10 let prepove vsako vživanje z “osrečevalci žensk” kakor so na primer moški.
 14. Kdor se tem določbam protivi, oziroma ne dela po istih, se najstrožje kaznuje.
 15. Ta kolektivna pogodba stopi s 1. dnem prihodnjega meseca v veljavo in velja do preklica.
- Datum.

Organizacija premogarjev rudnika Trbovlje.

Kako bo na to resolucijo reagiral upravni svet večkrat imenovane družbe, še nikdo ne ve. Gotovo pa je, da se bodo gg. bogataši v svoje okrogle trebuhe enkrat prav od srca smejali in povrh svoje delavce smatrali za čisto boljševiske rdečkarje.”

Uredništva listov, ki trdijo da so delavstvu prijazna, bi morala paziti, da ne bi priobčevala takih norčevanj, ki imajo prozoren namen slikati delavske zahteve za silno pretirane in ob enem delati utisk, da se jim že sedaj predobro godi.

Če so kaj takega skrpucali skupaj rudarji (kar ni niti malo verjetno), tedaj prokletu slabo razumejo svoje interese in o razredni zavednosti nimajo niti pojma.

V dobi tlačanstva je bil vsak baron “prepričan”, da je brez tlake svet nemogoč. Sedaj so vsi kapitalisti “prepričani”, da se ne more brez njihovega sistema sukati zemlja okrog solnca.

“NAMEN POSVEČUJE SREDSTVA.”

“Daily Worker”, glasilo W. P., je priobčil članek, v katerem trdi, da so socialisti v Čikaški delavski federaciji pomagali indorsirati razun La Folletta tudi republikanskega kandidata za gubernerja Len Smalla. Čisto navadna laž! Socialisti v Illinoisu imajo svoje kandidate in vodijo zanje svojo kampanjo — toda ne kampanjo laži. K. P. P. A. v Illinoisu ni indorsirala nobenih kandidatov v lokalne urade, za indorsiranje čikaške delavske federacije pa socialisti niso odgovorni, pač pa nosijo zanje odgovornost Foster in tovariši, ker so s svojo intrigrarsko taktiko pognali v konservativni tabor Fitzpatricka in druge funkcionarje Chicago Federation of Labor.

V kakšni kompaniji se nahaja “Daily Worker”, naj pove dejstvo, da je čikaška “Tribuna” ponatisnila iz “Daily Workerja” dva članka, v katerih “komunisti” napadajo — socialiste. Oba “ekstremista” se našla skupaj in drug drugemu pomagata v boju proti socialistom. Oboji se zavedajo resnice, da bo socialistična stranka v novi orientaciji ameriškega delavstva vodilna intelektualna, organizatorična in propagandistična sila — in tega se oboji boje.

BREZ NASLOVA

Iskra.

Lojze Pirc (ali je morda Pepe?) piše v uredniškem članku (ha-ha-ha) svoje "Domovine", da socialisti z glasovi vedno bolj padajo. Od dveh milijonov so padli na osem sto tisoč, pravi Pirc, ki se mu je po neki "zanič" pijači sanjala ta smešna stvar. Kedar, o Lojze, so socialisti nazadovali z glasovi od dveh milijonov na 800.000? Od 1. 1916 do novembra 1920 so socialistični glasovi narasli skoro za pol milijona. "New York American", ki pravi da je najbolj razširjen dnevnik, na svetu, je pisal, da bi jih letos, če bi imeli svojega predsedniškega kandidata, dobili dva milijona ali več, toda La Follettu jih bomo dali razun ta dva še milijon več, kar bo delo agitacije naše stranke. Slednji ugiba, Pirc pa laže. Ugibanje je pošteno, laž pa ni.

Kar Lojze piše, je agitacija za demokratske plačance, za služabnike jeklarskih in drugih interesov in taka agitacija ni "badava". Lojzetu bi še vseeno ne bilo zameriti, kajti ima poleg slabih to dobro lastnost, da ima vedno protidelavske nazore in se ne hlina preveč, kdar pravi, da je "zagovornik delavskih pravic".

Frančiškanski žurnal je priobčil serijo člankov pod naslovom "Za koga smo", v katerih razklada na dolgo in široko, sploh na vse strani, da je za sveto vero in proti K. K. K. (Pa ne proti Kazimirju). In ker je tudi La Follette proti K. K. K., se je v zadnjih par vrsticah zadnjega članka izjavil za La Folletta—pomnite, zato ker je La Follette proti K. K. K.

Ko je Mr. Davis, predsedniški kandidat demokratske stranke, izvedel kaj je napravila dvoimenska "čajlenga" frančikanskega kloštra, se je prestrašil in hitro napisal govor, v katerem je iznenadenim poslušalcem dejal, da ga K. K. K. nič ne veseli in bi bilo veliko boljše, če bi ga ne bilo. Kaj bo, kaj bo!

"Za koga smo?" je vprašanje, na katerega bi navdušeni borci za sveto vero na 22. cesti lahko na kratko in brez olepševanja takole odgovorili: "Za karnival!" Karnival, kakor ga včasih vprizarjajo v okolici Sv. Štefana, je vsaj reč, ki se jim izplača.

Če se od Pirca in Jeriča ne more pričakovati pametnih člankov (ne bi jih znala napisati niti za milijon), bi človek mislil, da je vsaj Cvetkov boljši članek. Ampak članek v "Novem Svijetu" z dne 21. avgusta je tako nekako čudno "zmeštran", da ne veš "kuda i šta." Pirc za demokrate, "E." proti K. K. K. in za sveto vero, Cvetkov pa za nikogar pod božjim svetom, ker mu nihče ne ugaja. Vse je tako nekako skregano, da se še vreme kremži.

Neki list je pronašel, da bi La Follette ne bil sposoben za predsednika, ker je prestar. Sedaj mu gre v 69. leto. Če pa bi bil La Follette na Coolidgovem mestu ali vsaj na Davisovem, bi ne bil prav nič prestar. Sicer pa v agitaciji vse prav pride!

Interesanten je štab, ki je na krmilu Radnikovcev in Radnika. Izredno zanimiv štab, drugače pa še čisto

nov in zelo malo obrabljen. Kadar bo naprodaj, ga bo nekdo kupil, ki bo pel drugače kot poje štab sedaj. So to namreč tiste vrste ljudje, ki jih vidite vsake kvatre druge v službi.

* * *

Vsak dopisnik in govornik, ki nastopa v imenu Radnikovcev, se dela kot da sta Lenin in on eno in nastopa po temle pravilu: "Kdor mene ne posluša, Lenina ne posluša, in kdor meni ugovarja, Leninu ugovarja". Ta evangelij je naučil Radnikovce pripogibatati kolena. Če ste že bili na kakšnem njihovem shodu, ali ste opazili, da jih časte in gledajo kot božanstvena bitja? Bogovi in svetniki morajo biti.

* * *

Če bi se dogodilo, da bi se jutri ob tri četrt na eno pričel puč, bi Fišer in C. Novak prva pobegnila. To bi gledali radnikovci, ki so prepričani, da sta to junaka brez primere, pripravljena vsak moment preliti kri za trpeči proletarijat. Toda to so bili vedno tiste vrste junaki, ki so se igrali junake dokler je bilo varno. V dvoranah in dvorancih je lahko govoriti o "topli proletarski krvi" in stresati "rebeliš" fraze. "But it doesn't mean anything."

DETROITSKIM SODRUGOM.

Seje slov. socialističnega kluba št. 114 JSZ., se vrše vsako četrto nedeljo v mesecu v Hrvatskem Domu, 1329—31 Kirby Ave., ob 9. uri dopoldne.— Na dnevnem redu so vedno važne stvari, ki se morajo rešiti. Udeležujte se teh sej polnoštevilno in pripeljite seboj svoje prijatelje. — Učvrščujmo našo postojanko s tem, da ji pridobivamo novih članov. — *Organizator.*

Kampanjski piknik v nedeljo 31. avgusta

v Riverview

pod avspicijo soc. stranke v Chicagi

* *

GOVORNICI

Walter Thomas Mills iz Californije

Chas. J. MacGowan, predsednik illinoiske
K. P. P. A.

George R. Kirkpatrick

Andrew Lafin, soc. kandidat za governerja

George Koop, soc. kandidat za senatorja.

* *

Koncert na prostem; ples; igre.

Vstopnina 35c; vstopnice se dobe v uradih soc. organizacij v Chicagi in pri posameznih članih. Pričetek govorov ob 2. popoldne.

Razlika med "mogoče" in "nemogoče".

V Nevadi so socialisti preštudirali sklepe cleve-landskih konvencij in šli na delo. Pojačali so svoje postojanke, organizirali kampanjski odbor in nabirali podpise. Zakon zahteva 2888 podpisov, in ako v Nevadi hočejo, da pride La Follette, oziroma njegovi elektorji na glasovnice, jih je treba dobiti. Socialisti so torej nabirali podpise in jih dobili v osmih dneh 5,396, skoro 2,500 več kot zahteva zakon.

Kar zmorejo socialisti v Nevadi, bi se dalo napraviti tudi v vseh drugih državah, če bi bilo več ljudi, ki se ne poslužujejo fraze "ni mogoče".

Zveza slovenskih organizacij v Chicagi.

Centralni odbor zboruje vsaki drugi četrtek v mesecu v Narodni dvorani, So. Racine Ave. in W. 18th St. Začetek sej ob 8. uri zvečer. Zastopniki včlanjenih društev so naprošeni, da se jih redno udeležujejo.

Državljske šole namerava zveza obnoviti konec septembra ali začetkom oktobra meseca. Kdor se želi pripravljati za izposlovanje državljskega papirja, naj se pravočasno zgloši.

Vse zveze so tikajoče zadeve naj se naslovi na spodaj navedeni naslov.

Priredbe slovenskih organizacij v Chicagu.

Narodni Vitezi,—štev. 39, SNPJ.—Vinska trgatev dne 11. oktobra v Narodni dvorani, So. Racine Ave. in W. 18th St.

Zveza slovenskih organizacij—Vinska trgatev dne 26. oktobra v Narodni dvorani.

Zvon, štev. 70, J. S. K. J.—Vinska trgatev dne 8. novembra v Narodni dvorani.

Soc. klub štev. 1, J. S. Z.—Dramska predstava dne 9. novembra v dvorani Č. S. P. S. na 18ti cesti.

Pevski zbor "Sava"—Koncert v nedeljo dne 23. novembra v Pilsen Sokol dvorani na Ashland Ave. in 18ti cesti.

Soc. klub štev. 1, J. S. Z.—Silvestrova zabava dne 31. decembra.

Soc. klub štev. 1, J. S. Z.—Dramska predstava dne 4. januarja 1925 v dvorani Č. S. P. S.

Društvo štev. 47, S. S. P. Z.—Veselica dne 10. januarja v Narodni dvorani.

Društvo "Danica"—Plesna veselica dne 10. januarja v Narodni dvorani.

Društvo "Danica"—Plesna veselica dne 25. januarja v Narodni dvorani.

Soc. klub štev. 1, J. S. Z.—Dramska predstava dne 1. marca v dvorani Č. S. P. S.

Soc. klub štev. 1, J. S. Z.—Dramska predstava dne 10. aprila v dvorani ČSPS.

Ako priredbe vašega društva še ni v gornjem seznamu, blagovolito obvestiti zvezinega tajnika, da bo uverščeno v prihodnjem. Ako katero društvo opazi kakšno pomoto ali pomankljivost, naj naznani tajniku, da se prihodnjič popravi.

Blas Novak, tajnik,

2659 S. Springfield Ave.

OGLAŠAJTE Tekom vašega življenja

PRIREDBE
KLUBOV
IN DRUŠTEV

V

"PROLETARCU"!

V zalogi Proletarca je izšla nova ilustrirana brošura

"ROPARSKA TROJICA"

Cena posameznemu izvodu 50c.

Poleg te brošure vam priporočamo še sledeče: "Ali je religija prenehala funkcionirati", 20c., "Katoliška cerkev in socializem", 25c., "V novo deželo", 25c. Ako naročite vse štiri brošure skupaj, vam jih pošljemo vse za \$1.00. Naročila naslovite na:

"PROLETAREC",

3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Kapital in prebitek
\$2,000,000.00

V vsakem važnem momentu boste spoznali in cenili ugodnosti zveze s sigurno banko; vsled tega se z zupanjem obračajte na nas. Pošteni, zaupni in uljudni uradniki vas bodo postregli pri sledečih poslih:

Vlaganje denarja,

Kupovanje prvih hipotek (mortgage),

Potovanje v staro domovino,

Pošiljanje denarja v Jugoslavijo in v druge kraje,

Kupovanje državnih, občinskih, mestnih in obrtnih bondov,

Dviganje posojila za nakup domov in zavarovanje istih itd.,

Dedičinske posle, nasledstva, kakor tudi vse druge bančne posle, ki jih nam izročite.

Kaspar American State Bank

1900 Blue Island Ave. Vogal 19 ulice.

CHICAGO, ILLINOIS

IMOVINA \$20,000,000.00

VARNA BANKA ZA VLAGANJE DENARJA

CENIK KJIG.

Nadaljevanje z 2. strani.

VITEZ IZ RDEČE HIŠE. (Aleksander Dumas star.), roman iz časov francoske revolucije, 504 strani, broširana 80c, vezana v platno	1.25	IGRE		MISELNI RAZVOJ EVROPSKEGA ČLOVEŠTVA, (Fran Drtna), vezana	2.00
VEZBI IN BOJI, črtice, vezana	1.50	ANFISA, (Leonid Andrejev), broširana50	MLEKARSTVO, s črticami o živinoreji s slikami75
ZABAVNA KNJIŽNICA, zbirka povesti in črtic, broširana65	BENESKI TEGOVEC, (Wm. Shakespeare), vezana75	NALEZLJIVE BOLEZNI35
ZADNJA PRAVDA, (J. S. Baar) roman, broširana75	CARLJEVA ŽENITEV-TRIJJE ŽENINI, (F. S. Tauchar), dve šalo-igri, enodejanke, broširana25	NARODNOGOSPODARSKI ESEJI35
KAJEDALCI (Ivan Molek), povest, 304 strani, vezana v platno	1.75	DNEVNIK, veseloigra v 2 dejanjih30	NAS JEZIK, (Dr. J. Glonar), vezana45
KA SREČO, povest, broširana45	GAUDEAMUS, komedija v 4 dej.60	NAS SADAŠNJI USTAVNI POLOZAJ75
KAPISKI TINE GRAMONTOVE, (VI. Levstik), vezana	1.00	GOSPA Z MORJA, (Henrik Ibsen), igra v petih dejanjih, broširana60	O KONSUMNIH DRUŠTVIH10
KLATARJEVO ZLATO, (Aug. Senoa), zgodovinska povest iz XVI. stoletja, vezana	1.20	KASLIJA, drama v 3 dejanjih75	● KULTURNEM POMENU SLOVENSKE REFORMACIJE, (Dr. I. Prijatelj), broširana40
KNOTE IN KONEC GOSPODIČNE PAVLE, (I. Zoroc), broširana40	JULIJ CEZAR, (Wm. Shakespeare), vezana75	OSNUTEK SLOV. NAR. GOSPODARSTVA50
ZVONARJEVA HOI, povest, broširana65	MACBETH, (Wm. Shakespeare), vezana75	POGLAD V NOVI SVET30
LENINI NASE KOPRNELE, (Rado Murnik), broširana30	NAVADEN ČLOVEK, (Bran. Gj. Nušič), šala v treh dejanjih, broširana35	POLITIČNO ŽIVLJENJE SLOVENCEV, od 4. jan. 1797, do 6. jan. 1919 leta, (Dr. Dragotin Lončar), broširana 75c, vezana	1.00
SLOVENSKI PISATELJI: FRAN LEVSTIK, zbrani spisi, vezana	1.25	NOČ NA HMELJNIKU, (Dr. I. Lah), igra v treh dejanjih, broširana35	POSTREZBA BOLNIKOM, s slikami35
FRAN ERJAVEC, zbrani spisi, vezana	2.00	OTHELLO, (Wm. Shakespeare), vezana75	PSIHICNE MOTNJE NA ALKOHOLSKI PODLAGI (Ivan Robida, vezana	1.15
JOS JURČIČ, zbrani spisi, I. zv., vezan	1.75	ROMANTIČNE DUSE, (Ivan Cankar), drama v treh dejanjih, vezana85	RASTLINSTVO NAŠIH ALP, (F. Seidl)95
II. zv. vezan	1.50	ROSSUM'S UNIVERSAL ROBOTS, drama s predigro v 3 dejanjih50	RAZVOJ SOCIALIZMA od utopije do znanosti, (Friderik Engels, prevel M. Žagar)35
III. zv. vezan	1.50	SEN KRESNE NOCI, (Wm. Shakespeare), vezana75	REFORMACIJA IN SOC. BOJI SLOV. KMETOV, (Abditus) broširana45
IV. zv. vezan	1.25	UMETNIKOVA TRILOGIJA, (Alois Kraigher), tri enodejanke, broširana, 75c; vezana	1.00	SLOVENSKO-ANGLESKA SLOVNICA, izdala SNPJ, 364 strani, vezana v platno	2.00
V. zv. vezan	1.00	ZNANSTVENE RAZPRAVE, POLITIČNI IN GOSPODARSKO SOCIALNI SPISI, UČNE IN DRUGE KNJIGE IN BROŠURE.		SMERNICE NOVEGA ŽIVLJENJA, (Dr. K. Ozvald), broširana50
VI. zv. vezan	1.00	ALI JE RELIGIJA PRENEHALA FUNKCIONIRATI? Debata20	SPOL-LJUBEZEN-MATERINSTVO, (Prof. dr. Z. Zahor), trda vezba40
PESMI IN POEZIJE.		ANGLESKO-SLOVENSKI BESEDNJAK. (Dr. J. F. Kern)	5.00	SREBSKA POČETNICA, (J. T.)50
BASNI, (Jean de la Fontaine, iz francosčine prevel I. Hribar) vezana	1.00	DEMOKRATIZEM IN ŽENSTVO, (Alojzija Štebi)10	SPRETNJA KUHARICA, broširana, \$1.00, vezana	1.25
MLADA POTA, (Oton Zupančič), pesmi, trda vezba75	GOSPODARSKA GEOGRAFIJA, (Dr. V. Šarabon), vezana	1.25	SVETOVNA VOJNA IN ODGOVORNOST SOCIALIZMA, E. K.), broširana50
MODERNA FRANČOSKA LIRIKA, (Prevel Ant. Debeljak), vezana90	JUGOSLAVIJA, (A. Melik), zemljepisni pregled	1.00	USTAVA, ruske socialistične fed. sovjetske republike10
PESMI ŽIVLJENJA (Fran Albrecht), trda vezba50	KATOLIŠKA CERKEV IN SOCIALIZEM25	V NOVO DEZELO, (E. K.) broširana23
POEZIJE, (Fran Levstik), vezana90	KDO UNIČUJE PROIZVAJALNJE V MALEM20	ŠADRUŽNA PRODAJALNA ALI KONSUM10
POHORSKE POTI, (Janko Glaser), broširana35	KOMUNISTIČNI MANIFEST, (Karl Marks in Friderik Engels)20	ZAKON BIOGENEZEJE. (J. Howard Moore, prevel I. M.)	1.50
SLUTNJE, (Ivan Albrecht), broširana45	KRATKA SREBSKA GRAMATIKA, (Dr. Josip Mencej)25	ZA STARO PRAVDO. (Fran Erjavec)50
STO LET SLOVENSKE LIRIKE, od Vodnika do moderne, (C. Golar), vezana	1.20	KRATKA ZGODOVINA SLOVENCEV, HRVATOV IN SRBOV, (Matija Pire)40	ZBIRKA RUDARSKIH IN FUZINSKIH IZRAZOV, (J. Beslaj)30
STRUP IZ JUDEJE, (J. S. Mačhar), vezana	1.10			ZGODOVINA SOCIALIZMA V SRBIJI (Fran Erjavec)25
SLOVENSKA NARODNA LIRIKA, poezije, broširana65				
SOLNCE IN SENCE, (Ante Debeljak), broširana50				
SVOJEMU NARODU, Valentin Vodnik, broširana25				
SLEZKE PESMI, (Peter Bezruč), trda vezba50				
TREOVJE, (Tone Seliskar), proletarske pesmi, broširana 50c; vezana75				
TRISTIA EX SIBERIA, (Voje slav Mole), vezana	1.25				
V ZARJE VIDOVE, (Oton Zupančič), pesnitve, broširana40				

ZGODOVINA SRBOV, HRVATOV IN SLOVENCEV, (Ant. Melik) trije zvezki, broširani, I. zv. 85c; II. zv. 75c; III. zv. 45c. Vsi trije zvezki 541 str. 2.25

RAZNO.

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR,

letnik 1916, vezan	40
letnik 1917, vezan	50
letnik 1919, vezan	50
letnik 1920, vezan	65
letnik 1921, broširan	50
letnik 1922, vezan	75
letnik 1922, broširan	50
letnik 1923, vezan	75

CANKARJEVA SLIKA na dopisnicah, 2 za 5c. (Imamo jih dvojne vrste.)

DEMOKRACIJA, (Cankarjeva številka) 10

KRES, revija, l. 1922, št. 9-10. 25

KRES, revija, l. 1922, št. 11-12. 25

KRES, kulturni mesečnik, l. 1923, št. 2-3-4 40

NAJNOVEJŠE INFORMACIJE O DOBAVI DRŽAVLJANSTVA ZEDINJENIH DRŽAV 40

O ZDRAVSTVENIH NALOGAH SOC. ZAVAROVANJA, (Dr. Demet. Bleiweis-Trsteniški) 10

PROLETAREC, vezani letniki, 1919, 1921 in 1922, vsaki 5.00

TRIJE LABODJE, ilustrirana revija 25

ANGLESKE KNJIGE.

ANARCHISM AND SOCIALISM, (Geo. Plechanoff), vezana 60

ANCIENT LOWLY, (C. Osborne Ward) dve knjige, 1313 strani, vezane 5.00

ANCIENT SOCIETY, (Lewis H. Morgan), vezana 1.50

BEASS CHECK, (Upton Sinclair). Slika korumpiranosti kapitalističnega žurnalizma, vezana 1.20

“DEBS, HIS AUTHORIZED LIFE AND LETTERS”. (David Karsner), vezano v platno 1.20
END OF THE WORLD, (Dr. M. Wilhelm Meyer), vezana 60
EVOLUTION OF MAN, (Wilhelm Bölsche), vezana 60
EVOLUTION OF PROPERTY, (Paul Lafargue), vezana 60
FOD AND MY NEIGHBOR, (Robert Blatchford), vezana 1.25
GOOSE-STEP, (Upton Sinclair). Študija ameriškega visokošolskega nad katerim imajo kontrolno privatni interesi, vezana 2.00
GOSLINGS (Upton Sinclair), vezana 2.00
IMPERIAL WASHINGTON, (R. F. Pettigrew), knjiga, ki opisuje prehodno dobo iz demokracije v denarni imperializem v Zd. državah, 441 strani, trda vezba 1.25
JUNGLE, (Upton Sinclair) povest iz chicaskih klanov 1.20
JIMMIE HIGGINS, (Upton Sinclair) 1.00
KARL MARX, biographical memoirs, (Wilhelm Liebknecht), vezana 60
KING COAL, (Upton Sinclair), povest iz zadnjega štrajka (1913) coloradskih premogarjev, trda vezba 1.20
LAW OF BIOGENESIS, (J. Howard Moore), vezana 60
LIFE AND DEATH, (Dr. E. Teichmann), vezana 60
OUTLINE OF HISTORY, (H. G. Wells), vezana, 1171 strani 5.00
PHYSICIAN IN THE HOUSE, (J. H. Greer, D. D.) Domači zdravnik, vezana 2.00
REPUBLIC OF PLATO, vezana 2.00
RIGHT TO BE LAZY, (Paul Lafargue), vezana 60

ROBERTS RULES OF ORDER, vezana 1.50
SAVAGE SURVIVALS, (J. Howard Moore), vezana 1.25
SCIENCE AND REVOLUTION, Ernest Unterman, vezana 60
SOCIAL REVOLUTION, (Kari Kautsky), vezana 60
STRUGGLE BETWEEN SCIENCE AND SUPERSTITION, (A. M. Lewis), vezana 60
THEY CALL ME CARPENTER, (Upton Sinclair), trda vezba 1.75
THE CRY FOR JUSTICE, (Upton Sinclair) vezana 2.00
THE DREAM OF DEBS, (Jack London) 10
THE PROFITS OF RELIGION. Razprava o izrabljanju ver za privatne interese 1.20
THE UNIVERSAL KINSHIP, (J. Howard Moore) 1.25

THROUGH THE RUSSIAN REVOLUTION, (Albert Rhys Williams), s slikami, 311 strani, vezana v platno 2.00
HUNDRED PER CENT (Upton Sinclair). Povest patrijota 1.20
VITAL PROBLEMS IN SOCIAL EVOLUTION, (A. M. Lewis), vezana 60
THOUGHTS OF A FOOL, (Evelyn Gladys), vezana 1.25

Narčilom priložite poštni ali ekspresni money order, ček ali gotovino. Za manjša naročila lahko pošljete poštno znamko.

Vse knjige pošiljamo poštne prosto. Klubom in čitalnicam, pri vseh večjih naročilih liberalen popust.

Vsa naročila naslovite na:

PROLETAREC

3639 W. 26th Street,
Chicago, Ill.

Goljufivi posnetki v vsem.

Angleške oblasti bodo pripravile goljufivo umetniško razstavo v Londonu z namenom, da pokažejo ameriškim in drugim turistom razliko med resnično pristnimi umetniškimi deli in goljufivimi posnetki. Goljufi se najdejo v vseh panogah umetnosti, znanstva in industrije. Tudi na polju zdravništva je vse polno takih goljufov. Ljudstvu se priporočajo razna goljufiva “grenka vina”. Ampak razlika med pristnim Trinerjevim zdravilno grenkim vinom in goljufivim posnetkom je velikanska: Trinerjevo zdravilno grenko vino pomaga gotovo in hitro, medtem ko goljufivo zdravilo ne pomaga in še celo škodi. Trinerjevo zdravilno grenko vino nima para v slučajih želodčnih neredov. Mr. George Scecina nam je pisal iz Lintona, Ind. 23. julija: “Želim se pohvalno izraziti o Trinerjevem zdravilno grenkem vinu. Isto je v resnici dober graditelj zdravja in vsi v družini ga radi jemljemo.” Ali znate, kako hitro umoriti muhe in komarje? Poškropite z Trinerjevim Fli-Gassom! Če vaš lekar nar ali trgovec nima Trinerjevih zdravil v zalogi, pišite na Joseph Triner Company, Chicago, Ill.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd. Moja posebnost je izdelovanje lepib svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriških, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav. Za obilna naročila se toplo priporočam.

SLOVENSKEMU DELAVSTVU V HERMINIE, PA.

Socialistični klub št. 69, JSZ., zboruje vseako tretjo nedeljo v mesecu ob 10. dopoldne v društveni dvorani. — Rojaki, pristopajte v naše vrste! — Anton Zornik, Box 202, Herminie, Pa.